

later moet worden gesteld, dan op grond der schriftuurlijke gegevens toelaatbaar is.

Overeenkomstig hetgeen in het bovenstaande over de datering van Melchizedeks tijdgenooten is opgemerkt, hebben we dezen priester vorst dus wel niet in de 15e of 16e, maar in de 21ste tot de 19e eeuw te zoeken. Dat zijn de laatste eeuwen der oude, den naam „klassiek" waardige beschaving van Babylonië. Dan komt de Indo-Germaansche volksverhuizing, waarmede de Middeleeuwen der oud-oostersche geschiedenis inluiden.⁶⁾ Wij zoeken Melchizedek dus daarvoor! Hij is een koning uit den grijzen voortijd!

Wanneer we in dezen ouden tijd zoeken naar een Amrafel en zijn tijdgenooten, dan is waarlijk Hammurabi niet de eenige mogelijkheid ter identificering van Amrafel. Uit recente opgravingen leeren we veel nieuwe staten en koningen kennen, waaronder we voor het minst kunnen zoeken naar Amrafel en zijn bondgenooten. We noemen bijv. de opgravingen te Tell Asmar, waar de stad Esj-nunna is blootgelegd⁷⁾ en die te Tell Hariri, het oude Mari, waarbij vele teksten zijn gevonden, die kunnen bijdragen tot de kennis der politieke geschiedenis van het oude Oosten omstreeks 2000 voor Christus.⁸⁾

J. H. KROEZE.

6) Böhl, Palestina in het licht der jongste opgravingen. Amsterdam 1931, pag. 9.

7) Frankfort, Tell Asmar and Whafaje, the first seasons work in Esj-nunna, 1930-'31. (In de nos. 13 en 16 van de „Communications" van „The Oriental Institute of the University of Chicago.")

8) André Parrot, Les Fouilles de Mari. Syria XVI, XVII en XVIII. Conf. ook het artikel van G. Dossin daarover in het 3e Jaarbericht van Ex. Or. Lux., pag. 360-363.

UIT DE SCHRIFTU

De macht van Jezus Christus tegenover den keizer te Rome.

En het geschiedde in diezelfde dagen dat er een gebod uitging van den keizer Augustus.

Lucas 2: 1a.

En Paulus ontving allen die tot hem kwamen, predikende het koninkrijk Gods.

Hand. 28: 30b, 31a.

Wij weten, dat Lucas de schrijver is van twee boeken van de Heilige Schrift: Hij is de auteur van een van de Evangelien en van de Handelingen der Apostelen. In de eerste hoofdstukken van zijn eerste boek wijst hij ons reeds op de macht van den keizer te Rome. En het geschiedde in diezelfde dagen dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat de geheele wereld beschreven zou worden. Dan moeten Jozef en Maria krachtens dit gebod van den caesar op den wereldtroon, van Nazareth naar Bethlehem gaan. Dan moeten twee nakomelingen uit het vervallen koningshuis van David het bevel van den Romeinschen imperator opvolgen. Dat is de inzet van het eerste boek.

Darnaast moeten wij nu eens leggen de slotzinnen van het tweede boek: de Handelingen der Apostelen. Al wordt de naam van den keizer hier niet genoemd in deze verzen, hier werkt toch onmiskenbaar de macht van den heerscher over het wereldrijk der Romeinen. Krachtens de instructies van den keizer is Paulus naar Rome gekomen. Hier hebben we te doen met den moedigen getuige van het geboren Kind uit Bethlehems kribbe, die wacht op het oogenblik waarop hij voorgeleid zal worden om zich te verantwoorden tegenover de beschuldigingen die tegen hem ingebracht zijn.

De samenhang van die feiten is te treffend dan dat wij ze achteloos zouden mogen voorbijgaan. Want wat wij hier zien in het begin van Lucas' eerste boek en in het slot van zijn tweede boek, dat is een duidelijke manifestatie van de kracht van Christus Jezus tegenover de macht van den Sultan.

Het keizerschap te Rome heeft van het begin af aan een sterk anti-christelijk karakter gedragen. Hieruit kan het ook verklaard worden, dat de apostel Johannes in de Openbaring voor zijn teekening van het „beest" de trekken ontleende aan het keizerschap zooals zich dat in zijn dagen ontwikkeld had. Welnu, reeds in den aanhef van Lucas' eerste boek worden de macht van Jezus Christus en de macht van den antichrist tegenover elkaar gesteld. Groot zijn dan evenwel de tegenstellingen. De keizer te Rome zit rustig op zijn troon te regeren: hij heeft na eindeloze en bloedige oorlogen eindelijk vrede gekregen voor de verschillende gebiedsdeelen van zijn rijk en hij hoopt dat deze vrede voor alle onderworpen volken tot rijken zegen zal zijn.

En ergens in een van de afgelegen hoeken van het gebied waarover keizer Augustus den scepter zwaait woont een eenvoudige vrouw, die onder zeer ongunstige omstandigheden een Kind ter wereld brengt: Jezus Christus. Zal van dezen Zoon van David wel ooit eenige verwachting kunnen zijn? Zal deze Zoon van Jozef en Maria, Die straks een groot deel van Zijn leven zal slijten in het onaanzienlijke dorpje Nazareth ooit een waar-dige partij zijn in den strijd tegen den keizer te Rome? Zal deze Jezus, Die tenslotte sterven gaat

aan het kruis ooit ernstig de macht van den Romeinschen alleenheerscher in gevaar brengen?

Maar leg naast dit vreemde begin nu eens het slot van Lucas' tweede boek. Nog lang geen eeuw na het gebod van den keizer Augustus heeft de caesar, die dan over het rijk de heerschappij voert, al weer met Jezus te doen. De apostel van Jezus Christus en keizer Nero gaan dan in elkaars schaduw door de straten van Rome. O, zeker, de tegenstellingen zijn ook dan heel groot. Oppervlakkig bezien misschien grooter dan bij het begin van Lucas' eerste schrijven aan Theofilus. Jozef en Maria waren tenslotte vrije menschen en Paulus komt als een gevangene te Rome aan. De bewoners van Nazareth merken slechts nu en dan iets van de macht die de Romeinen bezitten, terwijl Paulus, in het hartje van het wereldrijk doorgedrongen, alle dagen deze macht bespeurt.

En zoo zou er meer zijn te noemen. Maar het oog des geloofs ziet hier ook iets anders. Al is dan uiterlijk de luister van den keizer niet verbleekt en de ellende van de volgelingen van Jezus Christus daartegenover nog grooter geworden, dit is toch van zeer groot belang, dat Christus Zijn kerk, Zijn Woord, Zijn dienstknecht reeds overgeplant heeft naar Rome en gevaarlijk dicht gebracht heeft bij den stoel van Nero, die in sterke mate de trekken vertoont van het beest uit den afgrond.

Zoo is het besluit van Lucas' tweede boek, gezien in verband met den inzet en aanhef van het eerste, prachtig. Zoo heeft Jezus Christus in enkele tientallen jaren het evangelie van het koninkrijk, van Palestina naar Italië gebracht en doen weerklinken bij de treden van den troon van Rome's keizer.

Een van de exegeten uit den tijd van de Reformatie heeft in zijn boek ter verklaring van de Handelingen reeds geschreven: De wonderen die thans geschieden, zijn niet minder dan toen. Dit is waar.

Christus Jezus, de Koning der kerk, heeft Zijn werk verder gedragen om het te brengen naar de voltooiing aan het einde van de eeuwen. Rome is het eindpunt van de christelijke kerk niet. En Rome's keizer is de antichrist in eigen persoon niet geweest.

Als wij in onze dagen zien hoe het werk van de zending en van de evangelisatie geslachten voortgang kunnen vinden, dan moeten wij daarin en daarachter bovenal den Christus zien werken, die rusteloos bezig is de zonde en den Satan te verdrijven uit de verste hoeken van Gods schoone schepping, en Die daarom bij het opdringen van de anti-christelijke machten doet geluigen van den eenigen Naam die er onder den hemel tot zaligheid gegeven is.

D.

H. M.

KERKELUK LEVEN

„Banner"-nieuws inzake Amerikaansche reis.

„De Heraut" (men weet het) heeft het „Banner"-artikel van ds Kuiper vertaald, en daarna heeft, dank zij met name het Nederlands Christelijk Persbureau, directeur dr H. W. van der Vaart Smit, de vaderlandsche pers, voorzoover zij niet beter op de hoogte was, de zaak genoegzame ruchtbaarheid gegeven. In een verscheiden hoekje heeft voorts „De Heraut" het onzen lezers bekende ingezonden stuk van dr S. O. Los geplaatst. Verder niets. Daarom stellen wij naast een en ander de mededeeling, die aan den „Heraut"-redacteur toen reeds bekend had kunnen zijn en waarvan we eens zullen nagaan of ze ook door het Chr. Persbureau wordt doorgegeven, dat namelijk blijkens een artikel van ds L. van Laar, ook opgenomen in „The Banner", een predikantenconferentie („The Holland Inter Nos Circle") besloten heeft de noodige schikkingen te treffen voor een openbare lezing van dr K. Schilder, hiervan publieke aankondiging te doen en zoo mogelijk een informeele conferentie met dezen hollandschen theoloog te beleggen, waarin gehandeld zal worden over hedendaagsche kwesties en problemen in de gereformeerde theologie. Dr Danhof en ds Zwier zijn aangewezen als commissie ad hoc. Aan het a.s. bezoek worden in deze publicatie belangstellende en waardeerende woorden gewijd.

In gewone gevallen zou ik er niet aan denken, dit nieuws hier te vermelden. Nu echter „De Heraut", gesteund door het bureau van dr Van der Vaart Smit, gemeend heeft zich met Amerikaansche kwesties te moeten inlaten en over deze aangelegenheid slechts van één kant berichten doorgeeft, geef ik mijnerzijds nu eens dit bericht verder. Ik kies juist uit de vele dit eene:

a. omdat het eveneens in „The Banner" te lezen staat (de vriendelijke begroeting in het Amerikaansche zusterorgaan „De Wachter" heeft „De Heraut" genegeerd, hoewel ze spontaan opgekomen was en veel en veel ouder dan het „Banner"-artikel van ds Kuiper); en

b. omdat het in ds Van Laar's artikel meegedeelde besluit der predikantenconferentie genomen is vier dagen na het verschijnen van ds Kuiper's artikel en dus in zekeren zin als een indirect antwoord daarop beschouwd mag worden.

K. S.

Anti- of contradictoriaal? (II. Slot.)

Wie het bovenstaande artikelje gelezen heeft, zal verstaan, dat op zichzelf het geval van het „nobele" „Heraut"-gebaar thans wel als „erledigd" zou te beschouwen zijn (tenminste voor een niet-„Heraut"-redacteur). Toch willen we een enkele opmerking ons veroorloven, die de algemeene situatie raakt.

Ze is deze: het incident bewijst, hoe sterk soms de druk is, die, o neen, niet in de zakelijke discussie, doch in de sfeer van het persoonlijke, geëfend wordt van de zijde dergenen, die in 1936 de kerken zijn gaan oecupeeren met kwesties als thans onder ons de aandacht vragen. Dat „De Heraut" juist deze ééne Amerikaansche stem liet hooren, en de andere, en oudere, verzweeg, bewijst, dat het blad niet refereeren wil, maar suggereeren, beïnvloeden; en dat het daarbij zich niet ontziet te suggereeren tegen den prijs van wat ik „verdachtmaking" noem. Heel wat van de bewogen volzinnen, die indertijd aan prof. Wencelius, en mij, gewijd zijn, zouden letterlijk op dit incidentje toepasselijk zijn. En het is juist deze bijzonderheid, die wijst op dictatoriale neigingen.

Want, laat men zich eens indenken, waartoe men komen zou, als de „logica", die thans door „De Heraut" gevolgd wordt, leidinggevend worden zou, hetgeen gelukkig het geval niet is. Het zou dan hierop neerkomen, dat de professoren Kuiper en Hepp maar behoeften te beschuldigen, en dat vervolgens ieder, die het tegen hun beweringen opnam, zou moeten worden uitgesloten, zelfs van de mogelijkheid van contact met kerken in het buitenland. De som ware dan gauw opgemaakt. Prof. Hepp behoeft maar te roepen: alarm, alarm; prof. Kuiper behoeft maar te zeggen: attentiesien op, onze dogmaticus (d.w.z. die van Amsterdam) zal 'u wel eens allemaal duidelijk vertellen; daarna behoeven anderen (het waren er thans heel veel) maar aan te toonen, dat prof. Hepp zich vergist in dit, en in dat, en in nog wat anders, of zich maar te verdedigen tegen onhoudbare klachten; en men kan van elkéén der bovengenoemden zeggen: de man is betrokken in een „confessioneel" geschil, ergo: het is beter, hem thuis te houden, als hij soms naar buiten wil, ook al kost het den Kerken geen cent. Op die manier kan men het altijd „winnen"... bij de groep, die op deze manier toont, hoeveel lood er zit in haar waarschuwing tegen groepsvorming!

Ik heb dezer dagen teruggedacht aan één der momenten van de synode van 1936. Prof. Hepp bracht (Acta, 209) rapport uit „over de ingediende rapporten van de deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken". Hoor de breede zinnen aan:

„Nu kwam uw commissie ter oore, dat in de komende jaren eenige broeders, die zeer wel onze kerken kunnen representeeren, door particulier initiatief daartoe in staat gesteld, de Vereenigde Staten zullen bezoeken. Bedenkt men, dat van de 3 bovengenoemde afgevaardigden naar Noord-Amerika (de vroegere bezoekers van Amerika, n.l. de H.H. Greijdanus, Hepp, Los, inzender van verleden week, K. S.), er één geheel buiten de kas der deputaten viel, en een andere slechts een geringe bijdrage in de vergoeding der reiskosten vorderde, zoo kan worden verwacht, dat wanneer de te benoemen deputaten¹⁾ de aangewezen gelegenheid benutten, de kosten van afvaardiging naar Noord-Amerika of niets of zeer weinig zullen bedragen. Wellicht kunnen deze besomd worden op ten hoogste f400,—."

Toen ik deze woorden aanhoorde, interesseerde mij nog al de vraag,

a. wie de broeders toch wel zouden zijn, die hier op grond van de voordeelen van het particulier initiatief al naar voren geschoven werden bij voorbaat, zij het zonder naamsvermelding;

b. of bij de afvaardiging, als men eenmaal daarvoor particuliere — niet nader aangeduide — fondsen wilde aanspreken, wel het principe der billijkheid en der evenredige vertegenwoordiging zou worden gevolgd, m.a.w. niet een kringetje van gelijkgezinden, doch menschen, die, om HEEL het kerkelijk leven te „kunnen representeeren", in aanmerking moesten komen in eerste instantie;

c. welk particulier initiatief de gelden zou fourneeren, waarover de synode, wat de herkomst betreft, geheel in het onzekere werd gelaten.

Ik heb dan ook dienaangaande — 't was een openbare zitting, ik verkiap dus geen geheimen — enkele vragen gesteld. Het antwoord, dat prof. Hepp mij gaf, liet mij in de duisternis; ik werd er niets wijzer van. Wat natuurlijk aan mij kan liggen... Heden ten dage weet ik nog niet, welke fondsen hadden kunnen zijn aangesproken voor het afzenden van „eenige broeders", die naar het oordeel van de commissie, waarvan prof. Hepp rapporteur was, „zeer wel onze kerken kunnen representeeren"; en evenmin, wie deze bepaalde broeders zijn geweest. Ik heb vermoedens, wat de „richting" betreft.

Maar tegen den achtergrond van wat zich onlangs afspeelde, krijgen dergelijke details, uit een rapport van prof. Hepp toch wel eenig relief. Zijn commissie is iets ter oore gekomen. Het is de moeite des rapporteurs waard; zelfs worden deputaten, die nog benoemd moeten worden, reeds bij voorbaat min of meer uitgenodigd, te rekenen, met wat de commissie nog maar ter oore gekomen is. Zullen zij dit doen, dan moeten ze, tenzij de volgens het rapport destijds reeds tot een reis in staat gestelde, en met name aangewezen personen zelf zich melden²⁾, maar op informatie uitgaan. Bij wie? Bij... de commissie, waarvan prof. Hepp rapporteur was? Maar die is onthouden. Bij den rapporteur, zullen we dus maar aannemen. Hij zal dan de namen der all round representatieve figuren wel willen melden; want de synode hoorde ze niet, hoewel er nog al eens sprake was van respect voor synodes in 1936. Natuurlijk zal die informatie bij prof. Hepp door deputaten op tijd moeten gebeuren, opdat zij goed beslagen ter vergadering komen, en kunnen weten, wat

1) De H.H. prof. Aalders, prof. v. Schelven, mr A. J. L. v. Beek Calkoen, dr G. Keizer, dr S. O. Los.
2) Toet op heden niet publiek gebleken.

zij zelf uit of misschien de reizigers inzake de waren, maar „nen", maar Nu meen (als kerkelijk der Vrije U. Of de beurt me desnood over wie Er is nog Aalders beh vernam, da reeds wiste deputaten elik geva de(n) and culier in commiss ijkheid na bevolen. prof. Aalde

Men zou en van Ka prof. Hepp tegen n verwachten naaste om iemand na eenig bezw den tijd e waarvoor open Een uitgaan bij Het contac broeders te man uit K Maar 't Neen, ni waar de ve heetten va enkelen n vanwege l 'is waar e de, ging „I Kampen e toe over. E derlijke loe „De Herau de „Banne „Handel „De Her kunnen met zijn a delblad", namen? W nieuws d Maar zo wie die bi gaan, uit eventueel we willen commissiel in het besc hem tot l werpen-va missielid, heenkome nog vrije ongerepte openhartig Intussch hoe genal gelanceerd ondernome de argum tuiging, d zien, hoe werken k wel besch ook al is muren v nomen w hen, die v van de an op de ook nu eens i publiek en heid, die en Kuiper Onlangs b Kerkblad" king. Toe veel eerde maar dat Zelfs de i in den sc stel, schoe wil vertoe Ik vrees benauid hier, med ster insta En ik zie te verzwij ming" ge afgrond."

Hoe het de person gezegd is, spreken, Het ger dunkt U? thlaan, ir basis der worden, i ze lezen, is, ook in geen woo Beets no